

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտերծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

սպասման և տարածել նյութը ցանկացած մեդիայով կամ կոդով
մեդիայով կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԾՐԱԳԻՐ – ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ
ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱԶԻ

Հիմնադրված 1921, Յուլիս 4-ին

20 Յուլիս, 1923
Նիւ Երբք

614.885

29138

8-89

Օրագիր Լուսինեանցի

կայ Կարօր Կայի: 500

614.885

Օ-89

ՍՏՈՒԳԼԱՅ Է 1967

ԾՐԱԳԻՐ - ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱԶԻ

Հիմնուած 1921, Յուլիս 4-ին.

20 Յուլիս, 1923

Նիւ Եոթ

29498

356

1594

1924
«ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի ՏՊԱՐԱՆ
ՊՈՍԹԸՆ

A $\frac{11}{16463}$

ԾՐԱԳԻՐ-ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

Հ Ա Յ Կ Ա Ր Մ Ի Ր Խ Ա Ձ Ի

Հիմնուած 1921, Յուլիս 4-ին

Ա Ն Ո Ի Ն

1.— Հայ Կարմիր Խաչը Ամերիկայի մէջ կազմուած է միութեամբ Հայ Ազգային եւ Հայաստանի Կարմիր Խաչերու:

«Ամերիկայի Հայ Կարմիր Խաչը պիտի ենթարկուի բոլոր Մեծ Պետութիւններէ de facto (իրապէս) եւ de jure (իրաւապէս) ընդունուած Հայ Պետութեան Կարմիր Խաչին: Մինչ այդ՝ Ամերիկայի Հայ Կարմիր Խաչը իր միջոցներով եւ կազմական Կանոնադրին համաձայն, պիտի օժանդակէ ուր Հայ կարիք կայ»:

Ամերիկայի Հ. Կ. Խաչը կրնայ իր մասնաճիւղերն ունենալ բոլոր հայաբնակ վայրերու մէջ կամ դորձակցութիւն հաստատել նման վայրերու մէջ արդէն գոյութիւն ունեցող մերազնեայ Կարմիր Խաչերու հետ:

Ն Պ Ա Տ Ա Կ

2.— Ամերիկայի Հայ Կարմիր խաչի նպատակն է, Ամերիկահայ կեանքին մէջ իրականացնելու աշխատիլ՝ Հ. Կ. խ. սկզբունքներն ու ծրագիրը, զանոնք յարմարցնելով Ամերիկեան միջավայրի առանձնայատուկ պայմաններուն:

3.— Հայ Կարմիր խաչի գործունէութեան աւարէզն է.

Ա.— Պատերազմի, համաճարակներու եւ աղէտներու ժամանակ օգնել Հայ բանակներուն եւ Հայ ժողովուրդին, ամէն տեղ, դրամով, հագուստով, մթերքներով, բժշկական եւ առողջապահական այլ եւ այլ միջոցներով:

Բ.— Օգնել վիրաւոր զինուորներուն, սպաննուածներու ընտանիքներուն, եւ սատարել անոնց զաւակներու դաստիարակութեան:

Գ.— Պատրաստել հիւանդապահներ, շրջուն դարմանատուներ, դեղագործներ, ինչպէս նաեւ հրատարակել առողջապահական գրքոյկներ եւ տարածել զանոնք:

Դ.— Երկրաշարժէ, սովէ, հեղեղներէ եւ համաճարակ հիւանդութիւններէ տառապող Հայերու եւ անոնց կարօտ ընտանեաց նպաստներ տալ:

Ե.— Հիւանդութեանց բարձման աջակցիլ:

Մ Ի Զ Ո Յ Ն Ե Ր

4.— Հ. Կ. խաչը իր նպատակին գործադրութեանը համար՝ հասոյթի հետեւեալ աղբիւրները պիտի ունենայ.

Ա.— Մուտքի դրամ ,

Բ.— Անդամավճարներ ,

Գ.— Անհատական կտակներ եւ ամէն կարգի նուէրներ :

Դ.— Հանդանակութիւններ , վիճակահանութիւններ , պաշարներ , հանդէսներ , ներկայացումներ եւայլն :

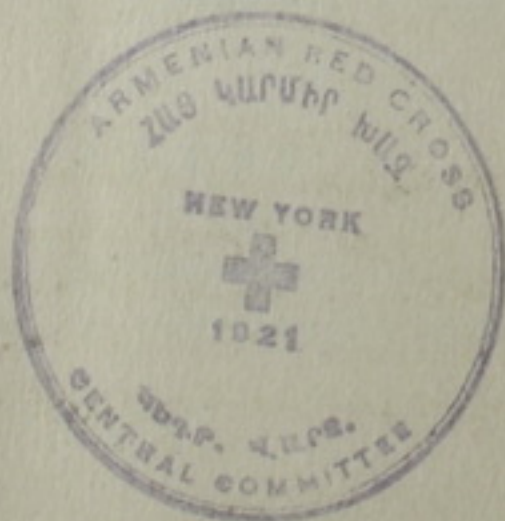

Երեւոյի

Կոնգրէս Ամերիկայի,
որ յոյս Բարձր Կրօն Կառն Եւ
Կարօն խաչի Ներառեալ Կրօն.

Կերպար-ն Եւ Կարօն խաչի
Կանոնադր-Երազր արաւարդ-
Թի-զարդ-ն, և, Կրօն Զաւար Բաւ.
Է Զ Իրաւաւոր Եւ Կարօն
խաչի Կարպար-ն:

Կոնգրէս խաչի Կարպար-
Թաւ, խաչի Կարպար և Կարպար-
Կարպար:

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

5.— Ամէն Հայ, առանց կրօնքի, սեռի եւ քաղաքական դաւանանքի խտրութեան, կրնայ անդամակցել Հայ Կարմիր Խաչի Ամերիկայի Մարմնին, երբ կ'ընդունի անոր ծրագիրն ու կ'ենթարկուի կանոնադրի տրամադրութիւններուն:

ԾԱՆՕԹ.— Անչափահաս անդամները, 18 տարեկանէն վար, քուէի իրաւունք չունին:

6.— Հ. Կ. Խաչի անդամներ կը բաժնուին երեք կարգի, Ա. Գործօն, Բ. Պատուոյ, Գ. Օժանդակ անդամներ:

Ա. Գործօն անդամ կը նկատուին անոնք, որոնք ուխտ ընելէ եւ մուտքի նուէր տալէ զատ, ամէն տարի կանոնաւորապէս կազմին կը վճարեն առնուազն երկու տոլար կամ եռամսեայ 50 սէնթ անդամատուրք:

Գործօն անդամներ առանց սեռի խտրութեան, յարգելով Կանոնադրի տրամադրութիւններն կը վայելեն ընտրելու եւ ընտրուելու իրաւունք:

Բ. Պատուոյ անդամ կը համարուին անոնք՝ որոնք բարոյական եւ նիւթական մեծամեծ գոհողութիւններով կամ մասնակի մեծ գումարներով եւ ար-

Ժէքաւոր իրեղէններով նպաստած են ընկերութեանս :

Պատուոյ անդամի տիտղոս ուէէ անձի կը տըրուի Ամերիկայի Հ. Կ. Խ. ի Պատգ. Ժողովէն եւ կամ անկէ ընտրուած Կեդրոնական Վարչութենէն :

Գ. Օժանդակ անդամ կը կոչուին անոնք՝ որոնք, առանց սեռի խտրութեան, ընկերութեանս նպատակին համար բարոյական աջակցութիւններ ընելէ զատ՝ յօժարակամ նուէրներով կամ գէթ տարեկան մէկ տուար վճարելով կը նպաստեն գործին :

ԾԱՆՕԹ.— Պատուոյ եւ Օժանդակ անդամներ անդամական ժողովներու եւ ֆուէի քէեւ չեն կրնար մասնակցիլ, բայց կրնան առանց ֆուէի իրաւունքի, ներկայ ըլլալ Հ. Կ. Խաչի այն ժողովներուն, ուր նիւթական, տնտեսական եւ բարոյական հաշուետըութիւն կը կատարուի եւ որոնց մասին կանխաւ իրենց նամակաւ կամ ծանուցմամբ իմաց տրուած է :

Կ Ա Զ Մ

7.— Առնուազն 5 անդամներ կրնան կազմել Հ. Կ. Խ.—ի Մասնաճիւղ մը, որ կը վաւերացուի Կեդր. Վարչութեան կողմէ :

8.— Ամէն Մասնաճիւղ կ'ունենայ իր վարչութիւնը, երեքէն հինգ անդամներէ, նայելով իր անդամներու թուին :

9.— Վարչութիւնը կ'ընտրուի անդամական Ժողովին մէջ, ձայներու մեծամասնութեամբ, զաղտնի քուէով եւ վեց ամսուայ կամ մէկ տարուան համար, պայմանաւ որ Ժողովին ներկայ ըլլան անդամներու մեծամասնութիւնը եւ ընտրութեան մասին

կանխաւ լուր տրուած ըլլայ բոլոր անդամներուն :

ԾԱՆՕԹ .— Վարչութեան անդամները վերընտրելի են :

10 .— Նկատի ունենալով որ Հ . Կ . Խաչը աւելի կանացի կազմակերպութիւն մ'է , վարչական անդամներու երկու-երրորդը պէտք է բաղկանայ տիկիններէ եւ օրիորդներէ :

1 .— Վարչութիւնը ինք կ'ընտրէ իր դիւանը — ատենապետ , ատենադպիր եւ գանձապահ , եւ կամ անոնք զատ զատ կ'ընտրուին անդամական ընտրական ժողովին մէջ : Վարչութիւնը հաւաքաբար պատասխանատու է Մասնաճիւղին գործունէութիւններուն համար :

12 .— Ընտրութեան արդիւնքը անմիջապէս կը տեղեկագրուի Կեդր . Վարչութեան :

13 .— Մասնաճիւղերու վարչութիւնները պարտաւոր են ամէն 6 ամիս իրենց հաշուեկշիռը եւ գործունէութեան տեղեկագիրը ղրկել Կեդր . Վարչութեան :

14 .— Մասնաճիւղեր պէտք է անուղղակիօրէն ջանան սերտ յարաբերութիւն պահել Ամերիկեան Կարմիր Խաչի տեղական մարմիններուն հետ եւ օգտուիլ անոնց ընձեռած օժանդակութիւններէն :

15 .— Մասնաճիւղեր որեւէ ձեռնարկի մասին նախօրօք տեղեկացնելու են Կեդր . Վարչութեան եւ ստանալու են անոր հաւանութիւնը :

16 .— Մեծ ձեռնարկներու շուրջ մօտաւոր վայրերու Մասնաճիւղեր կրնան գործակցիլ :

17 .— Ամէն անգամ իր տեղի Մասնաճիւղին մասնակցելու է : Երբ անգամ մը բանաւոր պատճառունի իր տեղի մասնաճիւղին չպատկանելու , ուրիշ

մասնաճիւղի մը անդամակցելու համար պէտք է ստանայ իր տեղի մասնաճիւղին, կամ՝ դժուարութեան պարագային, Կեդր. Վարչութեան հաւանութիւնը :

18.— Ամէն նոր անդամ մասնաճիւղին մէջ ընդունուած պահուն մէկ տուար մուտք կը վճարէ :

19.— Իրաւասու անդամ կը կոչուին անոնք, որոնք .

Ա. Ամբաստանութեան տակ չեն գտնուիր :

Բ. Ժողովներուն կանոնաւորապէս ներկայ գրտնուած են (բանաւոր պատճառները յարգելով) :

Գ.— Տուրքերը ամբողջապէս վճարած են :

ԾԱՆՕԹ.— Իրաւասու անդամները միայն կըրնան պաշտօնի կոչուիլ.— վարչութեան անդամ, պատգամաւոր, դատաւոր, եւայլն :

Առանց բանաւոր պատճառի մէկ տարուան ընթացքին յաջորդաբար ութ անգամ ժողովէ բացակայողները կը դադրին անդամ ըլլալէ :

20.— Մասնաճիւղը պարտաւոր է առնուազն ամիսը անդամ մը անդամական ժողով գումարել : Ժողովը օրինական կը համարուի, երբ անդամներուն մեծամասնութիւնը ներկայ է, չհաշուելով բանաւոր պատճառով բացակայողները :

21.— Մասնաճիւղի ժողովին կրնայ ներկայ գտնուիլ ուրիշ մասնաճիւղի պատկանող անդամ մը իբրեւ հիւր եթէ ժողովը կ'արտօնէ :

22.— Երբ Մասնաճիւղ մը մերժէ յանձնարարել իր անդամներէն մին ուրիշ մասնաճիւղի մը, իր պատճառաբանութիւնները պարտի ներկայացնել Կեդր. Վարչութեան, այդ մասին տեղեկացնելով նաեւ պատկան մասնաճիւղին :

23.— Մասնաճիւղը իր յանձնարարականներուն մէջ միշտ յիշատակելու է թէ յանձնարարուած անդամը իր սլարտքերուն ո՞րքանը վճարած է եւ ո՞րքանը ասպառիկ թողած :

24.— Մասնաճիւղը սլարտաւոր է իր մէջէն արտաքսուած կամ ոեւէ սլատճառով հեռացած անդամին անունը անմիջապէս հաղորդել Կեդր. Վարչութեան :

25.— Մասնաճիւղը ջանալու է ըստ կարելւոյն յաճախ դումարել համակրական եւ հրապարակային ժողովներ : Հրապարակային ժողովներուն տեղական ուժերէ դուրս ատենախօսները կը հրաւիրուին Կեդր. Վարչութեան միջոցաւ, եւ ճանապարհածախսը կը վճարուի Կեդրոնական գանձէն :

26.— Մասնաճիւղ մը հաւաքարար պատասխանատու է իր գանձին եւ գոյքին համար :

27.— Մասնաճիւղը սլարտաւոր է իր գանձին մէջ հաւաքուած դրամները ղրկել երեք ամիսը անդամ մը Կեդր. Վարչութեան, սլահելով միայն 20 առ հարիւրը իր տեղական զուտ կազմակերպական ընթացիկ ծախսերուն համար :

28.— Պատգամաւորական ժողովի դումարումէն մէկ ամիս առաջ մասնաճիւղը սլարտաւոր է վրճարած ըլլալ իր բոլոր տուրքերը եւ հաշիւները մանրամասնօրէն ներկայացուած՝ Կեդր. Վարչութեան :

29.— Վարչութիւնը յարաբերութեան սլաշտօնական կապն է իր մէկ անդամին եւ ուրիշ մարմիններու միջեւ :

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆԻ ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԻՒՆԸ

30.— Վարչական մարմինը կ'ստանայ եւ կը բանայ մասնաճիւղին անուանով եկած նամակները, կը ներկայացնէ մասնաճիւղի յաջորդ ժողովին եւ կը վարէ մասնաճիւղին ընթացիկ գործերը:

ԾԱՆՕԹ.— Մասնանիւղին ուղղուած ամէն պաշտօնական գրութիւն անդամական ժողովի մէջ կը կարդացուի եւ ապա պահ կը դրուի մասնանիւղի ատենադպիրին ֆով:

31.— Ստիպողական պարագաներու մէջ միայն երբ հնարաւոր չէ անդամական ժողով գումարել, վարչական մարմինը պէտք է տնօրինութիւն մ'ընէ եւ ներկայացնէ զայն մասնաճիւղի յառաջիկայ ժողովին վաւերացնելու համար:

32.— Վարչական մարմնի անդամ, պատգամաւոր, դատաւոր եւայլն, կրնան ըլլալ միայն այն անդամները, որոնք գէթ վեց ամիս գտնուած են անընդհատ Հ. Կ. Խ.ի տեղական մասնաճիւղին մէջ եւ իրաւասու են յօդուած 19-ի համաձայն:

ԾԱՆՕԹ.— Բացառութիւն կը կազմեն նորակազմ Մասնանիւղերը:

33.— Կեդր. Վարչութեան անդամ մը, ինչպէս նաեւ գործիչ ընկերուհի մը թեկնածու նկատուելու չեն վարչական մարմնի եւ պատգամաւոր ընտրուելու:

34.— Եթէ վարչական մարմինը անհոգ, թոյլ եւ պարտազանց գտնուի եւ այդ պարագան հաստատուի, մասնաճիւղը կրնայ լուծել զայն մեծամաս-

նութեամբ պաշտօնավարութեան շրջանի լրացումէն առաջ եւ նոր մը ընտրել:

35.— Ատենապետին պարտականութիւնն է մասնաճիւղը ժողովի հրաւիրել, հսկել անոր կարգապահութեան եւ ատենադպրին հետ ստորագրել պաշտօնական թուղթերը: Մասնաճիւղին կնիքը կը պահուի ատենապետին քով:

36.— Ատենադպիրը կը կատարէ մասնաճիւղին բոլոր գրաւոր գործերը, գանձայինէն զատ, եւ պատասխանատու է մասնաճիւղի բոլոր թղթերու անվերթար պահպանումին: Ատենադպիրը առնուազն ունենալու է երկու տոմարներ, առաջինին մէջ համառօտիւ արձանագրելու համար մասնաճիւղի ժողովներու ատենագրութիւնները, երկրորդին մէջ՝ մասնաճիւղի անդամներուն անունները, ծննդեան թուականը:

Այս վերջին տոմարին մէջ կ'արձանագրուին անդամներու մասին ծանօթութիւններ (մահ, տեղափոխում, հեռացում, արտաքսում եւն. եւն.):

37.— Գանձապահին պարտականութիւնն է.

Ա. Ստանալ եւ պահել մասնաճիւղի անունով ղրկուած կամ գանձուած բոլոր գումարները:

Բ. Կատարել մասնաճիւղի որոշած ծախսերը:

Գ. Ունենալ արկղի տոմար մը, ուր մանրամասնօրէն նշանակելու է մասնաճիւղի ելքը եւ մուտքը (հրապարակով կատարուած հանգանակութեան գումարները առանձին արձանագրելու է տոմարին մէջ):

Դ. Ամէն 3 ամիս մասնաճիւղին ելեւմտական հաշիւը ներկայացնել անդամական ժողովին:

Ե. Վարչութեան որոշումով ընթացիկ ծախսերու համար արտօնուած գումարը վար դնելով գան-

ձին մէջ մնացած դրամը ղրկել կեդր. Վարչութեան
ամէն երեք ամիսը անգամ մը :

38.— Մասնաճիւղի թղթակցութիւնները կը կա-
տարուին սլաշտօնական քղթի վրայ, որ կը հայ-
թայթուի կեդր. Վարչութեան կողմէ, եւ կը ստո-
րագրուին ատենապետին եւ ատենադպրին կողմէ :
Գանձային հաշիւները ստորագրելու է նաեւ գանձա-
պետը :

ԾԱՆՕԹ.— Հասարակ քուղթի վրայ եւ կեղծ ա-
նուններով ստորագրուած գրութիւնները կը նկատ-
ուին անվաւեր :

39.— Մասնաճիւղի ստացած բոլոր նամակները,
չգործածուած անդամատետրերը եւ դրոշմները, ամ-
էն տարեշրջանի վերջը Պատգամաւորական Ժողո-
վի գումարումէն ամիս մ'առաջ կը ղրկուին կեդր.
Վարչութեան :

ԳՈՐԾԻՉՆԵՐ

40.— Գործիչ կը ճանչցուին այն անդամները,
որոնք Պատգամ. Ժողովէն կամ անոր անունով կեդր.
Վարչութեան կողմէ կը հրաւիրուին աջակցելու Ա-
մերիկայի Հ. Կ. Խ.—ի տարածման :

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

41.— Հ. Կ. Խ. ի Ամերիկայի կեդր. Վարչու-
թիւնը կը ներկայացնէ Ամերիկայի Հ. Կ. Խ. մաս-
նաճիւղերու գործադիր իշխանութիւնը :

Ան է Ամերիկայի Հ. Կ. Խ.ի պաշտօնական ներկայացուցիչը թէ՛ երկրի եւ թէ՛ արտասահմանի Հ. Կ. Խ.—ի մարմիններուն, ինչպէս նաեւ Հայ եւ օտար կաղմակերպութիւններու առջեւ: Անոր միջոցաւ միայն կրնան կատարուիլ մասնաճիւղերու բոլոր պաշտօնական յարաբերութիւնները վերը յիշուած մարմիններուն հետ:

42.— Կեդր. Վարչութեան պարտականութիւններն են.

Ա. Գործադրել Հ. Կ. Խ.—ի Ամերիկայի Պատգամաւորական Ժողովի որոշումները.

Բ. Նոր մասնաճիւղեր կաղմակերպելու հետամուտ ըլլալ.

Գ. Մղում տալ մասնաճիւղերու դործունէութեան եւ քննել անոնց հաշիւները.

Դ. Հրապարակային ժողովներու համար ատենախօսներ պատրաստել.

Ե. Հետամուտ ըլլալ, որ մասնաճիւղերու մէջ ծագած ոեւէ խնդիր օրինական ճամբով լուծում գտնէ.

Զ. Շրջաբերականով հաղորդել մասնաճիւղերու՝ կաղմակերպութեան դործունէութեան վայրերէն ստացուած լուրեր.

Է. Մասնաճիւղերէն սահանջել եռամսեայ հաշուեկշիռ եւ տեղեկագիր, այդ մասին պատրաստուած մասնաւոր հարցարաններու միջոցով.

Ը. Իւրաքանչիւր եռամսեայի տեղեկագիրը ամփոփելով հաղորդել մասնաճիւղերուն:

43.— Կեդր. Վարչութիւնը կաղմակերպական ոեւէ կարեւոր խնդրի առթիւ, խորհրդակցութեան կրնայ հրաւիրել կարող ընկերներ եւ ընկերուհիներ, երբ հարցի մը մասին Կեդր. Վարչութիւնը չի կրը-

նար երկու-երրորդով որոշում տալ եւ փոքրամասնութիւնը կը պահանջէ խորհրդակցական ժողով :

44.— Կեդր. Վարչութիւնը կը բաղկանայ եօթը անդամներէ , որոնք կ'ընտրուին Պատգմ. Ժողովին կողմէ , մէկ տարուան պաշտօնավարութեան շրջանով եւ վերընտրելի են :

45.— Կեդր. Վարչութեան ընտրելի կրնան ըլլալ միայն այն անդամները , որոնք ընտրութեան օրէն առնուազն մէկ տարի չարունակ դառնուած են Կարմիր խաչի մէջ եւ իրաւասու են :

46.— Կեդր. Վարչութեան ընտրելի չեն կրնար ըլլալ .

Ա. Կազմակերպական դատական ամբաստանութեան տակ դառնուող անդամները .

Բ. Արտաքսուած եւ վերստին ընդունուած անդամ մը , եթէ միայն ձեռնհաս ատենի մը կողմէ իսպառ անպարտ յայտարարուած չըլլայ :

47.— Եթէ Կեդր. Վարչութեան մէկ կամ աւելի անդամները պակսին , Պատգմ. Ժողովին ցանկէն յաջորդական առաւելագոյն քուէ ստացողներ կը հրաւիրուին մասնակցելու կազմին . բացառիկ պայմաններու մէջ միայն , Կեդր. Վարչութիւնը մասնաճիւղերուն կը ղրկէ եռանուն ցանկ մը , պակսած անդամի ընտրութեան համար :

48.— Եթէ Կեդր. Վարչութեան անդամներութիւնն կէսէն աւելին պակսի , արտակարգ պատգ. ժողով կը գումարուի նոր ընտրութիւն կատարելու համար :

49.— Կեդր. Վարչութիւնը ինք կ'ընտրէ իր դիւանը , որ կը բաղկանայ ատենապետէ , ատենադպիրէ եւ գանձապահէ , որոնք անդամուհիներ լինելու են :

50.— Ատենապետին պարտականութիւնները .

Ա. Ատենապետել Կեդր. Վարչութեան ժողովներուն.

Բ. Ատենադպրին հետ խորհրդակցելով հոգածու ըլլալ, որ Կեդր. Վարչութեան որոշումները անթերի եւ անյապաղ գործադրուին:

Գ. Ատենադպրին հետ բանալ եւ կարգալ Կեդր. Վարչութեան նամակները.

Դ. Պահել Կեդր. Վարչութեան Հայերէն եւ Անգլիերէն կնիքները եւ ստորագրել ու կնքել ատենադպրին եւ ի հարկին գանձապահին հետ պաշտօնական բոլոր թուղթերուն տակ:

51. — Ատենադպրին պարտականութիւններն են.

Ա. Կեդր. Վարչութեան ժողովներուն համառօտ ատենադրութիւնը արձանագրել յատուկ տոմարի մը մէջ, ստորագրել բոլոր պաշտօնական գրութիւններն Ատենապետին հետ:

Բ. Կեդր. Վարչութեան եկած բոլոր գրութիւնները բանալ եւ հաղորդել միւս անդամակիցներուն՝ անոնց կարծիքները խնդրելով.

Գ. Խնամով պահել Կեդր. Վարչութեան անունով իրեն յանձնուած բոլոր գրութիւնները Պատգմ. Ժողովին ներկայացնելու համար.

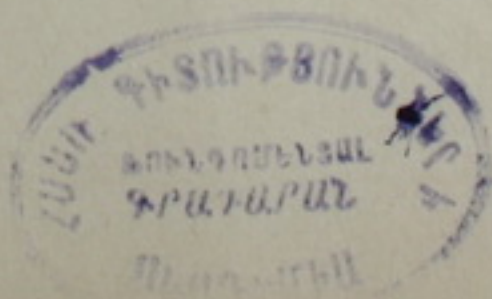
Դ. Գանձապահին ընկալագրերը եւ անոր հասած դրամական գումարները արձանագրել մասնաւոր տոմարի մը մէջ:

Ե. Պատրաստել Պատգմ. Ժողովին ներկայացուելիք տարեկան մանրամասն տեղեկագիրը.

Զ. Կազմել եւ պահել Կեդր. Վարչութեան բոլոր գոյքերու ցուցակը:

Քարտուղարի պարտականութիւններն են.

Ա. Գանձային խնդիրներէն զատ՝ չըջարեւական, նամակ եւայլն պատրաստել.

356 25488

1594

A¹¹₁₆₄₆₃

Բ. Ամերիկայի Հայ Կ. Խաչի մասնաճիւղերուն մանրամասն անդամական ցանկը ունենալ, լրացընելով մասնաճիւղերէ ստացուած տեղեկագրերուն վրայ, եւ նշանակել հոն մահերը, հրաժարումները, տեղափոխումները, դադրեցումները եւ արտաքսումները :

ԾԱՆՕԹ.— Քարտուղարը Կեդր. վարչութեան անդամ չի կրնար ըլլալ. բայց կրնայ մասնակցիլ անոր ժողովներուն խորհրդակցական ճայնով :

Կեդր. վարչութիւնը կրնայ քարտուղարին փոխանցել ատենադպրի պարտականութեանց որոշ մասը կամ անոր վրայ դնել նոր պարտականութիւններ ըստ իւր հայեցողութեան :

52.— Գանձապահին պարտականութիւններն են.

Ա. Քարտուղարութենէն ստանալ Կեդր. վարչութեան անունով եկած բոլոր գումարները եւ ընկալագրերը ղրկել Քարտուղարութեան միջոցով .

Բ. Դրամ յանձնել, ղրկել եւ ծախքեր ընել Կեդր. վարչութեան գրաւոր որոշումով վաւերացուած ատենապետի եւ ատենադպրի ստորագրութիւններով .

Գ. Տոմարի մը մէջ կանոնաւորապէս եւ մանրամասնօրէն արձանագրել Կեդր. վարչութեան ելեւմուտքը .

Դ. Իր կատարած վճարումներուն եւ ծախքերուն ընկալագրերն ու արդարացուցիչ վաւերաթուղթերը պահել իր քով :

Ե. Կեդր. վարչութեան պարբերաբար ներկայացնել իր արկղին հաշիւը :

53.— Կեդր. վարչութիւնը հաւաքաբար պատասխանատու է գանձապահին յանձնուած բոլոր

գումարներուն համար եւ հետեւաբար ազատ է գանձին ապահովութեան համար ընել իր անհրաժեշտ սեպած կարգադրութիւնները :

ԾԱՆՕԹ.— Ապահովութեան լաւագոյն միջոցն է գանձապահը եւ փարտուղարը դնել երաշխաւորութեան տակ, կամ կեդր. վարչութեանն որոշուած երկու անձերու ստորագրութեամբ միայն կարելի լինի փութարկուած ունէ գումար հանել դրամատունէն :

54.— Կեդր. վարչութիւնը պարտաւոր է իր բոլոր հաշիւները, ինչպէս նաեւ բոլոր գրութիւնները, Պատգմ. Ժողովին օրը բերել զնել պատկան յանձնախումբերու տրամադրութեան տակ :

55.— Կեդր. վարչութիւնը պարտաւոր է Պատգմ. Ժողովի գումարումէն երկու ամիս առաջ,

Ա. Հաղորդել բոլոր մասնաճիւղերուն Պատգմ. Ժողովի գումարման օրն ու տեղը :

Բ. Պահանջել մասնաճիւղերէ վեցամսեայ եւ իրենց տարեկան հաշուեկշիռները ու տեղեկագիրները :

Գ. Պահանջել, որ տուրքերու հաշուէն ապառիկ ունեցող մասնաճիւղերը փութան իրենց հաշիւները փակել եւ դրամը հասցնել Կեդր. վարչութեան :

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ՅԱՆՅԱՆՔՆԵՐ

56.— Կազմակերպութեան դէմ յանցաւոր կը նկատուի այն ընկերուհին, որ.

Ա. Կ. Խաչի կարգապահութեան դէմ անսաստող ընթացք մը կը բռնէ :

Բ. Մասնաճիւղի մը ներքին գործերու մասին ուրիշներու կը խօսի:

Գ. Գուհիկ կամ անպատշաճ լեզու մը կը գործածէ ժողովներու մէջ:

Դ. Դիտմամբ կը խանգարէ ժողովը կամ անպատշաճ վարմունք մը կ'ունենայ հոն:

Ե. Կեդր. Վարչութեան կամ Պատգ. Ժողովի տեղեկութիւններն ու որոշումները, որոնք այդ մարմիններուն մէջ մնալ սահմանուած են, կը հաղորդէ այդ մարմիններէն դուրս գտնուող անդամներու:

Զ. Գիտակցաբար երեսի վրայ կը ձգէ կամ կը մերժէ կատարել իրեն յանձնուած պաշտօն մը:

Է. Կազմակերպութեան անունը չարաչար կը գործածէ դրամական շահու համար:

Ը. Հ. Կ. Խաչի պատկանող ոեւէ գումար կամ ինչք կ'իւրացնէ եւ կամ չարաչար կը գործածէ:

57.— Երբ մասնաճիւղ մը Կ. Խաչի վնասակար ընթացքի մը մէջ կը գտնուի, դատի կ'ենթարկուի Կեդր. Վարչութեան կողմէ, որ իրաւունք ունի այդ մասնաճիւղը դադրեցնելու մինչեւ Պատգ. Ժողովի օրը:

58.— Պատգ. Ժողովի որոշումով մասնաճիւղ մը կրնայ լուծուած հռչակուիլ, եթէ հակառակ կը գործէ Կ. Խաչի կանոնադրին կամ ծրագրին, եթէ մինչեւ տարի մը անընդհատ անդամական ժողով չունենար կամ չի վճարեր իր տուրքերը:

59.— Երբ Կեդր. Վարչութեան անդամներէն մէկը զեղծում կը գործէ, ընկերական ատեանի կը հրաւիրուի, որը կը կազմեն Կեդր. Վարչութեան բոլոր միւս անդամները, եւ մերձաւոր մասնաճիւղերու մէկ մէկ ներկայացուցիչները, հաւասար ձայ-

նով : Ատեանը լիազօր է պաշտօնանկ ընելու ամբաստանուածը :

60. Երբ Կեդր. Վարչութիւնը պարտազանց կամ ապօրինի ընթացքի մը մէջ կը գտնուի, ամէն մասնաճիւղ անկէ բացատրութիւն կ'ընայ պահանջել :

ԲՈՂՈՔ ՆԵՐԿԱՅԱՅՆԵԼՈՒ ԵՒ ՆԿԱՏԻ ԱՌՆԵԼՈՒ ԵՂԱՆԱԿԸ

61. — Ամէն բողոք՝ ոեւէ անդամի, անդամներու եւ կամ մարմնի դէմ՝ գրաւոր կերպով կը ներկայացուի պատկան մարմինի օրինաւոր ժողովին : Ներկայացուած բողոքը ներկաներու կէսէն մէկ աւելի քուէով նկատի կ'առնուի :

62. — Պատիժներ չորս կարգի են .

Ա. Յանդիմանութիւն .

Բ. Քուէէ գրկում .

Գ. Դրամական տուգանք .

Դ. Արտաքսում :

63. — Թեթեւ յանցանքներու համար ատենապետը ժողովի ընդհանուր կարծիքը առնելէ յետոյ՝ համապատասխան որոշում կը պահանջէ : Ծանր յանցանքներու համար ժողովի ընդհանուր կարծիքը լսելէ վերջ՝ ատենապետը կը պահանջէ որ, բաց քուէով ընտրուի 3-5 անդամ ունեցող դատական յանձնախումբ մը . (դատ. յանձնախումբի անդամները պէտք է ազատ ըլլան դատին հետ ոեւէ կապ ունենալէ) :

64. — Դատական յանձնախումբին յանձնուած դատը կը քննուի մասնաճիւղի ժողովէն դուրս եւ

արդիւնքը գրաւոր կերպով կը ներկայացուի յաջորդ ժողովին :

65.— Շահագրգռուող կողմերը ներկայ կ'ըլլան քննութեան՝ իրենց տեսակէտները պարզելու եւ, ի պահանջել հարկին, յանձնախումբին տալու հարկ եղած փաստերն ու տեղեկութիւնները: Յանձնախումբը երկու կողմերը, ինչպէս նաեւ վկաները լսելէ յետոյ, առանձինն կուտայ իր վճիռը:

66.— Դատական յանձնախումբի վճիռները կ'անցնին մեծամասնութեան քուէով եւ կը վաւերացուին կամ կը մերժուին մասնաճիւղին կողմէն:

67.— Եթէ ամբաստանեալը կամ բողոքարկուն բացակայի (բանաւոր բացակայութիւնը գրաւոր կերպով եւ ժամանակին հասցնելու է պատկան մարմինին) դատական յանձնախումբը կը շարունակէ դատաւարութիւնը եւ կ'արձակէ իր վճիռը:

68.— Ուել անդամ որ դատ. յանձնախումբին կողմէն կը հրաւիրուի վկայութիւն կամ տեղեկութիւն տալու, պարտաւոր է ներկայանալ ատեանին եւ գոհացում տալ եղած հարցապնդումին, հակառակ պարագային յանցաւոր կը նկատուի:

69.— Պատիժը (յանդիմանութիւն, քուէէ զըրկում, դրամական տուգանք եւ արտաքսում) գրաւոր կը պատրաստուի եւ մասնաճիւղի ժողովին մէջ դատապարտուած անդամին ներկայութեան կը կարդացուի. եթէ անդամը խոյս տայ, որոշուած օրը ներկայանալէ եւ պատիժը լսելէ, կը զրկուի Կ. Խաչի անդամական իրաւունքներէն, մինչեւ որ օրինական պատժին ենթարկուի:

ԲՈՂՈՔ ԴԱՏԱՎՃՌԻՆ ԴԷՄ

70.— Մասնաճիւղի մը դատաւճռին դէմ եղած բողոքը կ'ուղղուի Կեդր. Վարչութեան: Բոլոր բողոքները պէտք է ներկայացնել դատաւճիռը հաղորդելու օրէն առ առաւելն ամիս մը ետքը:

71.— Բողոքարկուն իր բողոքագիրը կ'ուղղէ մասնաճիւղին, որ այդ գրութիւնը դատին վերաբերեալ բոլոր թուղթերուն հետ կը ղրկէ Կեդր. Վարչութեան: Մասնաճիւղը պատասխանատուութեան կ'ենթարկուի եթէ բողոքը ստանալէ ետք մինչեւ եօթ օր բոլոր վերոյիշեալ գրութիւնները չի յանձնէ պատկան մարմնին: Մասնաճիւղին վճիռը պարտաւորիչ է մինչեւ չրեկանուի Կեդր. Վարչութենէն:

72.— Եթէ ոեւէ կազմ ուզէ բողոքել Կեդր. Վարչութեան վճիռին դէմ, պէտք է դիմէ Պատգ. Ժողովին:

73.— Պատգ. Ժողովի դատական յանձնախումբին առջեւ կը հրաւիրուին երկու կողմերը այն ատեն միայն, եթէ բողոքագիրը պատճառաբանուած ըլլայ, թէ դատաւարութեան մէջ անկանոնութիւն, թերութիւն կամ աչառութիւն տեղի ունեցած է: Յանձնախումբին առջեւ նոր դատ տեղի չկրնար ունենալ, այլ կրնայ խօսուիլ ու վիճուիլ միմիայն բողոքին վերոյիշեալ կէտերը ապացուցանելու համար եւ ուրիշ ոչինչ:

74.— Դատ. յանձնախումբը իր եզրակացութիւնները կ'ենթարկէ Պատգ. Ժողովի վաւերացումին եւ կը յանձնարարէ հարկաւոր դատածը: Պատգ. Ժողովի որոշումը պաշտօնապէս կը հաղորդուի

Կեդր . Վարչութեան կողմէ պատկան մասնաճիւղին՝
ի դործադրութիւն :

ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒՄ

75.— Ոեւէ անդամ , որ մասնաճիւղէ մը հեռաց-
ուած է ոչ-բանաւոր պատճառներով կամ իր տուր-
քերը չի վճարելուն համար , կրնայ նորէն ընդուն-
ուիլ , կանխիկ վճարելով իր բոլոր պարտքը , ապա
թէ ոչ կը նկատուի նոր անդամ :

76.— Դատաւճիռէ մը խուսափելու համար
հրաժարած անդամները չեն կրնար վերստին ընդու-
նուիլ մինչեւ չենթարկուին իրենց մասին տրուած
վճիռին :

77.— Մասնաճիւղը կրնայ , երբ՝ նոր վկայու-
թեան մը , կամ մեղմացուցիչ պարագայի մը հանդէպ
դանուի , կամ ժամանակ անցնելէ ետք դադրեցումի
տեւողութիւնը չափազանց համարէ , քուէներու եր-
կու երրորդի առաւելութեամբ՝ վերջ տալ դադրե-
ցումին եւ դատապարտուած անդամը ներս ընդու-
նիլ՝ լուր տալով Կեդր . Վարչութեան :

ՊԱՏԳԱՄԱԻՈՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

78.— Ամերիկայի Հ . Կ . Խաչի Պատգ . Ժողովը
Հայ Կարմիր Խաչի օրէնսդրական , վարչական ,
դատական եւ ներկայացուցչական գերագոյն մար-
մինն է Ամերիկայի մէջ եւ կը գումարուի պարբերա-
բար տարին անգամ մը :

79.— Արտակարգ Պատգ . Ժողով կը գումարուի .

Ա. Երբ Կեդր. Վարչութիւնը արտակարգ եւ ստիպողական դործի մը համար բոլոր մասնաճիւղերու խորհրդակցութիւնը եւ հաւաքական տնօրինութիւնը անհրաժեշտ կը գտնէ .

Բ. Երբ Մասնաճիւղերու կէսէն առ նուազն մէկ աւելի հարկ կը տեսնեն .

Գ. Երբ Կեդր. Վարչութիւնը կը կազմալուծուի :

ԾԱՆՕԹ. — Կեդր. Վարչութեան առ նուազն չորս անդամները կը պատրաստեն Պատգ. Ժողովի հրաւերը :

80. — Պատգ. Ժողովը կ'ընտրէ պատգամաւորներ Հայ Կ. Խաչի Ընդհանուր Պատգամաւորական Ժողովին մասնակցելու՝ յանուն Ամերիկայի Հայ Կարմիր Խաչին :

81. — Պատգ. Ժողովը կ'ունենայ այլեւայլ յանձնախումբեր ըստ հարկին — Դատական, Հաշուեքննիչ, Օրակարգի, Վերաքննիչ — որոնց գործելու եղանակը ճշդուած է Պատգ. Ժողովի ներքին կանոնադրութեամբ :

82. — Պատգ. Ժողովը կ'ստանայ Կեդր. Վարչութեան համարատուութիւնը, եւ հնարաւոր տնօրինութիւնները կ'ընէ պարտազանց մարմիններու եւ պատասխանատու անդամներու նկատմամբ :

83. — Պատգ. Ժողովը կ'ընտրէ Կեդր. Վարչութիւնը, Եռասպտիկ ցանկի մը վրայէն, գաղտնի քուէարկութեամբ եւ քուէներու մեծամասնութեամբ :

Քուէարկութենէն առաջ իւրաքանչիւր ընտրելիի մասին խորհրդակցութիւն կը կատարուի եւ կարծիքներ կը յայտնուին ընտրելիին բացակայութեանը :

84.— Պատգ . Ժողովին որոշումները պարտաւորիչ են բոլոր մասնաճիւղերուն համար :

85.— Պատգ . Ժողովին դէմ իւրաքանչիւր բողոք յաջորդ Պատգ . Ժողովին միայն կրնայ ներկայացուիլ :

86.— Ամէն մասնաճիւղ կը մասնակցի Պատգ . Ժողովին իր իրաւասու անդամներու թիւին համեմատութեամբ : Օրինական թուի վրայ իւրաքանչիւր 50 անդամի համար մէկ ձայնի յաւելում կ'ունենայ մասնաճիւղը : Այսպէս , 5 անդամ ունեցող մասնաճիւղը՝ մէկ ձայն , 51-100 անդամ ունեցողը՝ 2 ձայն , 101-150 անդամ ունեցողը՝ 3 ձայն , եւայլն :

87.— Իրաւասու են այն մասնաճիւղերը , որոնք վճարած են իրենց կազմակերպական տուրքին երեք չորրորդը եւ մէկ չորրորդին համար ալ մանրամասն տեղեկութիւններ կուտան Կեդր . Վարչութեան՝ Պատգ . Ժողովի գումարումէն մէկ ամիս առաջ :

88.— Հեռաւոր այն մասնաճիւղերը , որ 51 կամ աւելի անդամներ ունին եւ այս կանոնադրի տրամադրութիւններուն դռնացում կուտան , իրաւունք ունին ղրկելու իրենց թիւին համաձայն պատգամաւորներ , պայմանաւ որ ծախսը 40 տոլարէն աւելի չըլլայ , հակառակ պարագային տեղին վրայ կ'ընեն բացառիկ կարգադրութիւն :

89.— Հեռաւոր մասնաճիւղերը կրնան Պատգ . Ժողովին ներկայացուցիչ նշանակել տարբեր վայրերէ , եթէ ոեւէ պատճառով իրենք չեն ղրկեր պատգամաւոր :

ԾԱՆՕԹ .— Եթէ նշանակուած պատգամաւորը ուրիշ տեղէ մը արդէն ընտրուած է , ոեւէ կերպով չի կրնար ընտրելի ըլլալ , եւ Պատգ . Ժողովը իրաւունք ունի այդ ձայնը ուրիշի մը տալու :

90.— Պատգ. Ժողովին չեն կրնար մասնակցիլ այն մասնաճիւղերը, որոնք իրենց տարեկան տուրքը կանխաւ չեն վճարած:

Տուրքին մէկ մասը միայն վճարած մասնաճիւղերու պատգամաւորները կը մասնակցին Պատգ. Ժողովին՝ խորհրդակցական ձայնով:

91.— Այն նորակազմ մասնաճիւղերը, որոնց վաւերացումը Պատգ. Ժողովի գումարման օրէն գէթ երեք ամիս առաջ տեղի ունեցած չէ, չեն կրնար մասնակցիլ Պատգ. Ժողովին:

92.— Պատգամաւոր կրնան ընտրուիլ միայն այն անդամները, որոնք առնուազն վեց ամիս իրաւասու անդամ եղած են եւ առնուազն երեք ամիս գտնուած են նոյն մասնաճիւղին մէջ:

93.— Իւրաքանչիւր պատգամաւոր միայն մէկ քուէ կրնայ ունենալ եւ մէկ մասնաճիւղ ներկայացընել: Բայց հեռաւոր մասնաճիւղերը, եթէ ծախքերը նկատի ունենալով չկրնան իրենց թուի համեմատութեամբ ներկայացուցիչ ղրկել, կրնան իրենց ձայնը տալ ուրիշի մը ուղղակի կամ Պատգ. Ժողովի միջոցաւ:

94.— Կեդր. Վարչութիւնը հաւաքաբար մէկ քուէով կրնայ մասնակցիլ Պատգ. Ժողովին, այդ իրաւունքը յանձնելով իր անդամներէն մէկին:

Կեդր. Վարչութեան միւս անդամները կրնան օգտուիլ ձայնի իրաւունքով միայն այն պարագային, երբ իրաւասու մասնաճիւղեր անոնց կուտան իրենց ձայնը:

95.— Կեդր. Վարչութեան բոլոր անդամները ձեռնպահ կը մնան վարչութեան գործերու մասին քուէարկութիւն կատարուելու պարագային:

96.— Պատգամաւորներու մեծամասնութեան

ներկայութիւնը օրինական կը սեպուի Պատգ. Ժողովը բացուած յայտարարելու որոշուած օրը եւ որոշուած ժամուն :

97.— Պատգ. Ժողովը միայն կրնայ փոփոխութիւններ ընել այս կանոնագրին մէջ :

Սոյն կանոնագրի ուէէ յօդուածը փոփոխելու կամ ջնջելու մասին ամէն առաջարկ, ինչպէս նաեւ անուղղակի կերպով սոյն նպատակին ձգտող ամէն նոր առաջարկ, պատճառաբանութիւններով մէկտեղ կը ներկայացուի Կեդրոնական Վարչութեան ամենէն ուշ՝ Պատգ. Ժողովէն երեք ամիս առաջ, որպէս զի Կեդր. Վարչութիւնը Պատգ. Ժողովին ներկայացուելիք հարցերուն ցանկին մէջ դնելով զանոնք, ներկայացնէ մասնաճիւղերու քննութեան :

Առանց այս ձեւականութեան, ուղղակի Պատգ. Ժողովին բերուած կամ հոն յարուցուած այդպիսի առաջարկներ նկատի չեն առնուիր, այլ կը յանձնուին նորընտիր Կեդր. Վարչութեան, որ յաջորդ Պատգ. Ժողովին ենթարկէ պատշաճ եղանակով :

ԿԱԶՄԱԼՈՒԾ ՈՒՄ

98.— Ամերիկայի Հայ Կ. Խաչը լուծուած կը համարուի երբ իր մասնաճիւղերու թիւը երեքէն պակաս է, կամ ընդհանուր դործօն անդամներու թիւը երեսունի չի հասնիր :

Լուծման պարագային ընկերութեանս պատկանած դրամ, գոյք եւ ամէն ինչ կը դրկուի .

Ա. Երկրի եւ արտասահմանի Հայ Կարմիր Խաչերու Ընդհ. Պատգ. Ժողովներէ ընտրուած Կեդրոնական Մարմնոյն :

Բ. Առաջնոյն չգոյութեան պարագային Հայ ազգը ներկայացնող քաղաքական իշխանութեան կամ պետութեան :

Գ. Վերոյիշեալներու չգոյութեան պարագային միայն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին :

Վ Ե Ր Զ

